

Retningslinjer for børns overgang fra dagtilbud til skole i Ishøj Kommune

Ishøj Kommune
Center for Børn og Undervisning
2015

Indhold

Indledning	2
1. Mødeaktiviteter for ledere, pædagoger, børnehaveklasseledere og andre medarbejdere.....	3
2. Børnenes og personalets besøgsaktiviteter	5
3. Forældreaktiviteter i dagtilbud, skole og sfo.....	6
4. Skoleforberedende aktiviteter i dagtilbud og sfo.....	7
5. Kronologisk oversigt over aktiviteterne	8
6. Barnets kuffert, barnets mappe eller andre overgangsobjekter	9
7. Inspirationskatalog til arbejdet med overgange	10
Skema 1 til brug ved udviklingssamtalen i august.....	11
Skema 2 til brug ved udviklingssamtalen i januar.....	13

Indledning

Retningslinjer for børns overgang fra dagtilbud til skole i Ishøj Kommune beskriver de aktiviteter som alle dagtilbud og skoler i Ishøj Kommune skal arbejde med i forbindelse med overgangen. Skole og dagtilbud i et distrikt er velkommen til, at supplere med flere tiltag ud over den standard, som retningslinjerne sætter.

Formålet med retningslinjerne er at medvirke til, at alle børn, der begynder i kommunens skolefritidsordning (sfo) og børnehaveklasse i Ishøj Kommune, kan forbinde overgangen med tryghed, forudsigelighed, nysgerrighed og anerkendelse. Retningslinjerne har fokus på pædagogiske, praktiske og organisatoriske forhold i forbindelse med overgangen.

Retningslinjerne bygger på:

- Dagtilbudslovens § 7, stk. 5 som siger, *”at dagtilbud i samarbejde med skolen skal skabe en sammenhængende overgang til skole og fritidstilbud”*
- Bekendtgørelse nr. 699 af 25. juni 2014 som siger, *”at sfo’ens mål- og indholdsbeskrivelse skal angive, hvordan sammenhængen sikres ved overgangen fra dagtilbud til skolefritidsordning”*
- Bekendtgørelse nr. 885 af 1. juli 2014 § 1, stk. 2 om undervisningen i børnehaveklassen, som siger, *”at undervisningen i børnehaveklassen skal skabe sammenhæng både mellem børnenes overgang fra hjem og dagtilbud til skole”*
- Ishøj Kommunes Børne- og Ungpolitik

Dette dokument indeholder en kronologisk gennemgang af de aktiviteter som er indeholdt i retningslinjerne delt op i medarbejdernes mødeaktiviteter som er beskrevet i kapitel 1, børnenes og personalets besøgsaktiviteter som er beskrevet i kapitel 2, samt forældreaktiviteter som er beskrevet i kapitel 3. Kapitel 4 indeholder en kort beskrivelse af de skoleforberedende aktiviteter i dagtilbud og sfo.

I kapitel 5 vises en kronologisk oversigt over aktiviteterne.

Til retningslinjerne hører to udviklingsskemaer. Udviklingsskemaerne nævnes tre forskellige steder, fordi de tjener tre forskellige formål:

1. De tjener som pædagogernes redskab til at formulere og fastholde opmærksomhedspunkter i forhold til det enkelte barns udvikling.
2. De tjener som en del af grundlaget for de to forældresamtale, der finder sted i løbet af barnets sidste år i børnehaven
3. Skema 2 skal (med forældrenes samtykke) tjene som en del af grundlaget for overleveringsmødet.

Endvidere er retningslinjerne suppleret med et kapitel 6 om overgangsobjekter samt et inspirationskatalog med gode ideer til arbejdet med overgange. Dette vises i kapitel 7. Ideerne kommer fra skoler og dagtilbud i Ishøj Kommune, og kan tjene som et godt supplement til de faste aktiviteter som indgår i retningslinjerne.

1. Mødeaktiviteter for ledere, pædagoger, børnehaveklasseledere og andre medarbejdere

Formålet med mødeaktiviteterne er:

- At udveksle viden mellem medarbejdere i dagtilbud, sfo og børnehaveklasse om de børn, der skal begynde i skole.
- At medvirke til at kvalificere arbejdet med overgangene.

1.1 Planlægningsmøde for skoleledere og dagtilbudsledere i skoledistriktet

Tidspunktet for mødet aftales mellem skolelederen og dagtilbudslederne i skoledistriktet.

Formålet med mødet er:

- At udarbejde en årsplan for de kommende overgangsaktiviteter
- At fastlægge ansvars- og opgavefordelingen

Med udgangspunkt i retningslinjerne aftaler skoleleder og dagtilbudsledere i hvert distrikt i detaljer, hvordan samarbejdet mellem dagtilbud, sfo og skole om børnenes overgang skal være.

Planlægningen af samarbejdet skal indeholde formål, indhold, tidspunkter samt opgavefordelingen for:

- Overleveringsmødet og frister for aflevering af oplysninger til mødet
- Fælles evalueringsmøde
- Dagtilbuddets besøg i sfo'en
- Sfo'ens besøg i dagtilbuddet
- Sfo'ens besøg i børnehaveklassen
- Præsentation af skolen

Det er skolelederen, der indkalder til planlægningsmødet i det enkelte distrikt.

1.2 Udfyldelse af udviklingsskema 1

Formålet med skemaet er, at sikre en bred vurdering af det enkelte barn for at synliggøre barnets kompetencer, og om der er aspekter af barnets udvikling, der skal fokuseres på i perioden før skolestart.

Skemaet bruges i forbindelse med tilrettelæggelse af det skoleforberedende arbejde og som grundlag for forældresamtalen i august/september året før skolestart.

Skemaet udfyldes inden forældresamtalen af mere end en pædagog, og skal bygge på løbende systematisk observation af det enkelte barn. Systematikken kan eksempelvis ligge i små øjeblikksnotater.

I forbindelse med udfyldelse af skemaet noteres særlige udfordringer og opmærksomhedspunkter i forhold til hvert enkelt barn, og pædagogerne drøfter med forældrene, hvordan forældre og børnehave i fællesskab kan støtte barnet. Dette skrives ind i skemaet.

1.3 Udfyldelse af udviklingsskema 2

Skema 2 tjener to hovedformål:

- For det første at synliggøre, at der har været en progression i barnets generelle udvikling siden forældresamtalen i august med udgangspunkt i skema 1.
- For det andet at give sfo'erne og skolerne et så godt fagligt grundlag som muligt at arbejde videre med i forhold til det enkelte barns kompetencer.

Skemaet udfyldes af mere end en pædagog i januar før skolestart. Skemaet bruges i forbindelse med forældresamtalen i dagtilbuddet og efterfølgende ved overleveringsmødet mellem børnehave og skole.

Dagtilbudslederen er ansvarlig for at aflevere skemaet to uger før overleveringsmødet til de skoler/sfo'er, som børnene skal gå på. Forældrene skal give deres samtykke til at skemaet anvendes i forbindelse med overleveringsmødet og senere som et arbejdsredskab, når barnet er begyndt i skole/sfo.

1.4 Overleveringsmøde i marts før skolestart

Der afholdes overleveringsmøde mellem de enkelte dagtilbud, sfo og børnehaveklasse i marts inden starten i sfo 1. april. Formålet med mødet er, at skole og sfo bliver så godt rustet som muligt til at modtage børnene.

Skolens leder har ansvaret for at indkalde til møderne. Deltagere på mødet er en repræsentant fra skolens ledelse, børnehaveklasseledere, sfo- pædagoger og dagtilbudspædagoger. Der holdes et særskilt møde med hvert dagtilbud. Dette er blandt andet af hensyn til tavshedspligten.

Der kan med forældrenes samtykke deltage yderligere fagpersoner. Disse deltagere kan efter behov være sprogpædagog, psykolog, ressourcepædagog, læsevejleder, sprogansvarlig i sfo og andre. Forældremyndighedsindehaveren skal inden overleveringsmødet give sit samtykke til, at børnehaven overleverer udviklingsskema, handleplaner med videre til skolen, og at man drøfter barnet på overleveringsmødet.

Overleveringsmødet har fokus på det enkelte barn og tager blandt andet udgangspunkt i udviklingsskemaet og andre dokumenter, f.eks. sprogvurdering, oversigt over det skoleforberedende arbejde og andet. Der afholdes overleveringsmøde om alle børn, der skal begynde i den pågældende sfo og børnehaveklasse.

1.5 Fælles evalueringsskema

Børnehaveklasselederen og pædagoger i dagtilbuddene i distriktet mødes i efteråret efter skolestart for i fællesskab at evaluere overgangsaktiviteterne, samarbejdet og børnenes udbytte af aktiviteterne. Den praktiske tilrettelæggelse af evalueringen aftales mellem skoleledere og dagtilbudsledere.

2. Børnenes og personalets besøgsaktiviteter

Her beskrives de tre besøg som skal gennemføres.

Generelt gælder det, at dagtilbuddene skal deltage i overleveringsmøder, samt besøge alle de kommunale sfo'er, som de leverer børn til.

Dagtilbuddet har ansvaret for at besøge de sfo'er, som børnene skal begynde i. Sfo'en har ansvaret for, at børnene besøger den børnehaveklasse, som de skal begynde i.

Besøgene tilrettelægges primært for børnenes skyld, men har også betydning for medarbejderne. Dels lærer de gradvist hinanden at kende og de lærer noget om hinandens praksis. Dette kendskab til hinandens praksis er vigtigt for at kunne danne forbindelseslinjer mellem børnehave og skole, og for at kunne tage hånd om det enkelte barn i overgangen.

2.1 Børn og pædagoger besøger sfo'en

Børn og pædagoger fra børnehaven besøger sfo'erne i marts måned.

Formålet med besøget er, at børnene gradvist lærer sfo'en at kende. Det betyder, at de møder de nye voksne i sfo'en, får set sfo'en og får erfaringer med, og kan tale med om dagligdagen i sfo'en.

2.2 Sfo'en besøger dagtilbuddene i perioden april til juni

Børn og pædagoger i sfo'en besøger de dagtilbud, som børnene kom fra.

Formålet med sfo'ens besøg i børnehaven er, at børnene vil opleve, at der er tråde og forbindelseslinjer fra skole og sfo tilbage til dagtilbuddet.

2.3 Sfo'en besøger børnehaveklassen inden skolens sommerferie

Dette besøg finder sted i perioden inden sommerferien, hvor de nye sfo-børn sammen med sfo-pædagogerne besøger den børnehaveklasse, som de skal gå i efter sommerferien.

Formålet er, at børnene møder deres kommende børnehaveklasseleder, og at give børnene et førstehånds indtryk af skolen og det at gå i børnehaveklasse, så de efterhånden kan danne sig nogle billeder af, og kan tale om hvad skolen er, og hvad der sker derhenne.

Det anbefales, at sfo og børnehaveklasse aftaler et forløb med flere besøg og aktiviteter i løbet af foråret.

3. Forældreaktiviteter i dagtilbud, skole og sfo

3.1 Forældresamtale i dagtilbuddet i august/september året før skolestart

Forældrene inviteres til samtale i dagtilbuddet om deres barns skolestart og om de skoleforberedende aktiviteter, der foregår frem til 1. april, hvor barnet starter i sfo.

Under samtalen drøftes det, hvordan forældrene bedst muligt kan støtte op om deres barns udvikling frem mod skolestart.

Udviklingsskema 1 danner udgangspunkt for samtalen.

3.2 Præsentation af skolen i november før skolestart

Formålet med præsentationen er at give forældrene et indtryk af skolen, samt at give skolen mulighed for at svare på de spørgsmål, som forældrene måtte have.

Præsentationen kan ske på skolen i forbindelse med det faste ”åben-hus-arrangement”, som foregår i forbindelse med skoleindskrivningen i november, og på møder i de enkelte dagtilbud under mere uformelle former. Skolens ledelse inviterer til arrangementer på skolen og dagtilbuddets leder inviterer i samarbejde med skolens leder til arrangementer i dagtilbuddet.

Arrangementerne på skolerne planlægges således, at de ligger på forskellige datoer eller tidspunkter, således at forældrene har mulighed for at deltage på flere skoler. Arrangementerne offentliggøres på kommunens hjemmeside.

3.3 Forældresamtale i dagtilbuddet i januar inden skolestart

Forældrene inviteres til samtale i dagtilbuddet i januar inden skolestart.

Formålet med samtalen er at få en dialog med forældrene om, hvordan deres barn har udviklet sig siden samtalen i august, og hvordan dagtilbuddet og forældrene i samarbejde kan understøtte barnets skoleparathed frem i de sidste måneder inden barnet starter i sfo 1. april.

Udviklingsskema 2 danner udgangspunkt for samtalen.

3.4 Forældremøde i sfo'en i april

Kort efter børnenes start i sfo'en afholdes forældremøde.

Formålet med mødet er at orientere forældrene om sfo'en og de aktiviteter, der foregår her. Herunder om de skoleforberedende aktiviteter, om den fortsatte sprogstimulering og om samarbejdet med børnehaveklassen om den kommende skolestart.

Det anbefales, at skolelederen og den kommende børnehaveklasseleder også deltager i mødet.

4. Skoleforberedende aktiviteter i dagtilbud og sfo

Dagtilbuddene i Ishøj Kommune arbejder systematisk med skoleforberedende aktiviteter for de børnehavebørn, som skal starte i skole. Det samme gælder i sfo'erne, som arbejder med skoleforberedende aktiviteter fra 1. april, hvor børnene starter i sfo, til skolestart i august.

De skoleforberedende aktiviteter tager udgangspunkt i det enkelte barn, og har til formål at ruste barnet bedst muligt til den kommende skolestart.

Der er igangsat en proces i samarbejde med dagtilbud og skoler, som skal udvikle de skoleforberedende aktiviteter. Som start på processen blev der i oktober 2014 afholdt et temamøde for pædagoger i dagtilbud og sfo'er, børnehaveklasseledere og sprogpædagoger. På temamødet drøftede fagfolkene blandt andet, hvilke kompetencer der er vigtige for et barn i forbindelse med skolestarten.

5. Kronologisk oversigt over aktiviteterne

Tidspunkt	Aktivitet	Deltagere	Ansvarlig
I perioden februar til august året før skolestart (afhængig af distrikt)	Planlægningsmøde af det kommende år	Ledere i dagtilbud og skole i hvert distrikt	Skoleleder
August/september	Forældresamtaler i dagtilbud på grundlag af udviklings-skemaet del 1	Pædagoger	Dagtilbudsleder
Efteråret	Præsentation af skolen	Skoleleder og dagtilbudsleder	Skoleleder
Efteråret	Fælles evalueringsmøde	Børnehaveklasseledere og pædagoger i dagtilbud	Aftales mellem skoleledere og lederne af dagtilbud
Januar	Forældresamtaler i dagtilbud på grundlag af udviklings-skemaets del 2	Dagtilbudspædagoger	Dagtilbudsleder
Februar/marts	Dagtilbuddet afleverer skemaer til skolen/sfo senest to uger før overleveringsmødet	Dagtilbudspædagoger	Dagtilbudsleder
Februar/marts	Dagtilbud besøger sfo'ere	Børn og pædagoger	Dagtilbudsleder
Marts	Overleveringsmøde	En repræsentant fra skoleledelsen, pædagoger, sprogpædagoger, børnehaveklasseleder og evt. andre indkaldte.	Skolens ledelse
April	Forældremøde i sfo	Sfo-pædagoger	Sfo-leder
April – juni	Sfo'en besøger børnehaverne	Børn, sfo-medarbejdere	Sfo-leder
Inden skolens sommerferie	Sfo'en besøger børnehaveklassen	Børn og sfo-medarbejdere	Sfo-leder

6. Barnets kuffert, barnets mappe eller andre overgangsobjekter

Der er flere dagtilbud i Ishøj Kommune, der arbejder med kufferter, mapper eller andet i den daglige praksis, og som bruger dem som støtte for barnet i overgangen til sfo og skole. Det er ideen, at disse såkaldte overgangsobjekter kan udgøre en psykologisk bro mellem det gamle og det nye, som kan skabe forbindelser for barnet på det følelsesmæssige og erkendelsesmæssige plan. Det er ikke et krav, at dagtilbuddene skal arbejde med barnets kuffert eller barnets mappe, og det er heller ikke et krav, at disse skal anvendes af sfo og børnehaveklasse. I de tilfælde hvor kufferter eller mapper er en del af overgangen, viser erfaringerne, at det er nødvendigt at lave nogle aftaler om:

- Hvilke overgangsobjekter der anvendes?
- Hvem der modtager overgangsobjekterne fra børnehaven?
- Hvordan overgangsobjekterne anvendes i sfo eller børnehaveklasse?

7. Inspirationskatalog til arbejdet med overgange

På dagtilbuds- og skoleledelsesmødet den 25. november 2014 arbejdede lederne med udvikling af retningslinjerne for børns overgang fra dagtilbud til skole. På mødet fremkom en række gode ideer til aktiviteter ud over de obligatoriske aktiviteter, som kan bidrage til at udvikle og kvalificere arbejdet med overgange fra dagtilbud til skole. Nogle af ideerne er nævnt i nedenstående inspirationskatalog

Børnehaveklasselederen laver skoleforberedende aktiviteter med de kommende børnehaveklassebørn i sfo'erne. Det kan fx være mens nedordningslæreren er sammen med børnehaveklassen.
BørneIntra bruges til at formidle digitale overgangsobjekter fra dagtilbud til skole.
Styrke samarbejdet og det gensidige kendskab i distrikterne.
Samarbejde mellem dagtilbud og skole, for eksempel med udgangspunkt i profilerne (natur og teknik, musik og bevægelse og lign.) Kan være afsæt for overgangsprojekter for eksempel i samarbejde med Naturcenteret.
Dagtilbuddene inviteres over på skolen i forbindelse med projektafslutninger i de mindre klasser.
Alle kommende skolebørn skal kende nogle elever på forhånd. Dette sker for eksempel gennem små fællesprojekter eller ved udpegning af hjælpevenner.
En kanon for 5 årige: Hvad skal et barn på 5 år have prøvet, oplevet, lært, set, hørt mv. i Ishøj Kommune?
Tryghed i overgangen: For børnene (for eksempel besøg af legepatruljerne), for forældre (ekstra møde om skolens forventninger).
Skolen og dagtilbud afholder fælles møde for forældrene, før børnene begynder i skolegruppe for at tydeliggøre, hvad skolen forventer.
Børnehavens skolegrupper bruger sfo'ens lokaler.
Dagtilbuddene kan afholde forældremøder og personalemøder på skolen.
BørneIntra bruges til at formidle digitale overgangsobjekter fra dagtilbud til skole.
Udarbejde video i samarbejde med TV-Ishøj med forældreoplysning om kommunens arbejde med overgange.

Skema 1 til brug ved udviklingssamtalen i august

Dette skema fungerer som støtte til forberedelsen og gennemførelsen af samtalerne med forældrene. Skema 1 er et internt arbejdsredskab for de ansatte i børnehaven. Formålet med skemaet er at sikre en bred vurdering af det enkelte barn for at tydeliggøre, om der er aspekter af dets udvikling, som man skal være særlig opmærksom på. Dette skema skal danne grundlag for en handlingsplan for det pædagogiske arbejde med barnet i perioden fra august frem mod barnets start i sfo'en. Skemaet udfyldes i samarbejde mellem flere pædagoger.

Barnets navn: _____

Dagtilbud: _____

Udfyldt af: _____

1. Sprog	
Barnet lytter, når der bliver læst højt; barnet indgår i samtaler og udtrykker sit budskab; barnet tager egne initiativer i samtaler; barnet har et varieret ordforråd og udtrykker kendskab til omverdenen; barnet fortæller egne historier; barnet kan rime; barnet kender forskel på tal og bogstaver; barnet kender læse- og skriveretningen; barnet er interesseret i bøger.	
Vurdering:	
2. Krop og bevægelse	
Barnet har grovmotoriske færdigheder; barnet har finmotoriske færdigheder; barnet har lyst til at bevæge sig på mange måder; barnet er udholdende; barnet kan sidde roligt på en stol.	
Vurdering:	
3. Alsidig udvikling	
Barnet tror på sig selv; barnet er nysgerrigt; barnet er videbegærligt; barnet spørger om hjælp til at løse problemer; barnet lader sig motivere; barnet er udholdende; barnet er selvhjulpen; barnet har kendskab til omverdenen.	
Vurdering:	

4. Sociale kompetencer

Barnet tager hensyn til andre; barnet prøver at løse problemer sammen med andre; barnet indgår i grupper; barnet kan arbejde alene.

Vurdering:

5. Kulturelle udtryksformer og værdier

Barnet kan bruge en computer; barnet er glad for at tegne; barnet er interesseret i sange og musik; barnet kender til traditioner; barnet kan udtrykke at noget er smukt eller grimt.

Vurdering:

6. Natur og naturfænomener

Barnet kender til dyr og planter; barnet kender til vægt, form og antal; barnet kender til miljø- og naturfænomener; barnet er interesseret i natureksperimenter.

Vurdering:

7. Hvordan går det alt i alt?

Barnets trivsel og udvikling:

8. Hvad skal der være fokus på i perioden august til januar?

Læringsmål og opmærksomhedspunkter:

9. Handlingsplan

Handlingsplanen skal indeholde aktiviteter og opgavefordeling i arbejdet med de læringsmål og opmærksomhedspunkter, der står i punkt 8.
Dette punkt kan være udgangspunkt for en samtale med forældrene om, hvordan de kan støtte barnet med henblik på at nå læringsmålene.

Skema 2 til brug ved udviklingssamtalen i januar

Skema 2 anvendes ved samtalerne med forældrene i januar før skolestart.

Det afleveres med forældrenes samtykke efterfølgende til skolen/sfo, hvor det bruges i forbindelse med et overleveringsmøde om barnets skolestart og senere som et arbejdsredskab, når barnet er begyndt i skole/sfo.

Barnets navn: _____

Dagtilbud: _____

Udfyldt af: _____

1. Det har der været fokus på siden august
Læringsmål og opmærksomhedspunkter:
2. Hvordan er det gået?
3. Dette bør skolen vide
Om barnets ressourcer og udfordringer:

Undertegnede forældre giver hermed samtykke til, at dagtilbuddet giver dette skema videre til skolen/sfo i forbindelse med overleveringsmøde om barnets skolestart og senere som et arbejdsredskab, når barnet er begyndt i skole/sfo. Samt giver samtykke til at der kan deltage yderligere fagpersoner i overleveringsmødet.

Dato:

Forældres navn: _____

Forældres underskrift: _____